

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum VI. Constitutus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

Monasterium ordinari non potest, tunc collocandi sunt Clerici Sæculares, uti colligitur ex hoc c. & tradunt hic *And. & Abbas*. Sermo autem est de Episcopo; at verò Pontifex ex justa causa potest licite monasterium, si v. g. ejus professi malè vivant, ijs amotis, assignare Clericis Sæcularibus, uti *Abbas hic* monet c. 6.

CAPITULUM VI.

Constitutus.

PARAPHRASIS.

Orta lite inter Episcopum Albanensem & Monasterium Cryptæ Ferratæ de Jure Episcopali, contententibus Monachis, Ecclesias ad suum Monasterium pertinentes, eidem concessas fuisse à prædecessore Episcopo cum omni jure Episcopali in emphyteusin sub annua pensione; & replicante Episcopi Oeconomo, id fieri absque Simonia non potuisse; rescripsit Pontifex, non esse insolitum, ut cum Episcopi concedunt Ecclesias pijs locis, aliquid sibi referent nomine pensionis; unde Monasterium ab omni impetitione Episcopi absolvit.

SUMMARIUM.

1. Super juribus sibi competentibus Episcopus habet fundatam intentionem in Ecclesijs sua Diocesis, quamvis vi incorporationis, aut patronatus à Religiosis possideantur.
2. Exemptionis privilegium ab Episcopo concedi potest cum Papa confirmatione.
3. Concedens Exemptionem, censum sibi reservare potest in Ecclesia taliter exempta.
4. Verba disponentia accipiunt interpretationem ex subjeçta materia.

Notandum primum. Episcopus habet intentionem fundatam super juribus sibi competentibus in Ecclesia sita in Dic-

cesi, tametsi ea jure incorporationis, aut patronatus possideatur à Religiosis quibuscunque, ut hic apparet, & in c. sequente, & in c. conquerente id. de off. ordinarij & notat *Gloss. & Abb. hic n. 7.* qui addit n. 2. *Innoc. in cit. c. conquerente n. 4.* esse hanc petitionem, seu actionem universalem, qua absolute necessarium non est res à se per se specificare: peto jura Episcopalia, debita mihi in Ecclesia ista; vel: peto Ecclesiam cum juribus spiritualibus suis, quæ sita est intra Dioccesin meam: sicut si quis tamquam hæres petat hereditatem, & in omnia jura, & res ejus. *L. 1. & sequentijs ff. de petitione hæred.*

Notandum secundum. Episcopus potest plene, sive quoad omnes articulos Ecclesiam suæ Diocesis à juribus Episcopalis eximere per modum beneficii. Ita sumi videtur ex hoc Capitulo, sed arbitror necessarium fuisse, ut Papa ex certa scientia hoc exemptionis privilegium confirmaret, cum Episcopus per se talem exemptionem concedere non possit, teste *Innoc. hic n. 2. Gloss. verbo à quocunque & V. confirmavit. Abbas n. 10. Doctores in c. 1. de privilegij n. 6.* contra quosdam, quos citat, & sequitur *Barbosa de off. Episcopi. p. 3. allegatum 19.* Quod verò *Innoc. & Ioan. And. hic* ajunt, ab Episcopo institui posse v. g. Abbatem, tanquam Vicarium suum, ut in Ecclesia omnia agat, vice & jure Episcopi, id verum est, si agat, ut delegatus, & cum dependentia ab Episcopo; at verò ordinarium, atque perpetuum officium vicariatus annexum publici dignitati, vel Prælatuæ, præter ea beneficia, quæ Canones in Ecclesijs requirunt, Episcopum creare non possit, videtur jure ea, quæ docui in *disp. de jurisdic. con. p. 1. & 51.*

Notandum tertium. Prælati Ecclesiastici concedens beneficium exemptionis, vel jurisdictionis Ecclesiasticæ, potest tamen à se in alterum transferens, potest censum aliquem modicum retinere, non ut prædictum, aut in compensationem concessi beneficii, quippe quod spirituale est, atque pro eo

liquid temporale, ut pretium, sine vitio Simoniz accipi non potest, sed duntaxat in signum recognitionis accepti beneficii. Ita sumitur ex hoc c. & tradit *Gloss. in notandis de recompensatione, Abb. n. 18. Suarez t. 1. de relig. l. 4. de Simonia c. 24. n. 37.* Dixi autem, modicum quid exigi posse; sin verò notabile sit, censetur per modum compensationis, sive commutationis, & reciproci contractus simoniacè accipi, uti hic *Abbas notavit argum. c. etsi 18. de Simonia.* Id verò extra controversiam est, si v. g. Romani Pontificis auctoritate parochia monasterio alicui uniat, per transactionem, sive pactum aliquid certi statui posse, quod Episcopo ratione mortuorum, cathedralitici, aliarumque similibus obventionum, dari de jure debet.

Notandum quartum. Verba loquentium, aut disponentium accipiunt interpretationem ex materia subjecta, ita ut juxta eam sint etiam impropianda, sive ad impropiam significationem trahenda, prout pluribus relatis tradit *Barbosa hic n. 3. & docui cit. l. 1. tra. c. 18. n. 6.* Contentit *Abbas hic n. 22.* si in contractu, inquit, verba ponantur, quæ possint trahi ad varias species contractuum, non debemus contractum interpretari secundum verba apposita, sed potius secundum naturam contractus; idque apparet ex hoc c. tamen enim Oeconomus monasterij excipiendo proposuerit Ecclesiam concessam esse monasterio in emphyteusim, & in emphyteusi dominium rei maneat apud concedentem; at verò in censuali contractu dominium rei, & jus totum transferitur, adeò quidem ut tamen biennio, aut triennio pensio, sive census non solvatur, non sit locus pœnæ commissi, sed agi debeat ad solutionem pensionum præteritarum, prout docui *l. 3. t. 4. c. 23. n. 2. & 3.* & tradunt hic Canonistæ communiter; quamobrem etiam in casu hujus c. non fit ulla mentio commissi, sed tantum præteritorum annorum non solutos census esse restituendos, Dices: cum hujus pensionis sive census in litteris pa-

palibus nulla mentio facta fuerit, videntur subreptitiæ fuisse, sicuti objectum fuit. Respondetur, litteras confirmationis non fuisse subreptitias, quia designatio census intrinsicè non pertinebat ad libertatis concessionem, atque etiam, si expressus fuisset census, non minus Papa annuisset, uti hic *Abbas n. 5.* notavit. Census itaque, liberâ partium voluntate, veluti seorsum constitutus fuit, ita ut gratis daretur exemptio, & gratis promitteretur census annuus, quia ita decens, & magis securum videbatur, ut videlicet sciretur, cujus beneficio Ecclesia ista ad monasterium pervenisset, & exemptio data esset.

CAPITULUM VII.

Cùm venerabilis.

PARAPHRASIS.

Episcopus Salinensis ab Abbate & Convectu Farbensis petebat Ecclesiam S. Angeli cum omnibus pertinentijs, & possessionibus, allerens ad se, tam in spiritualibus, quam temporalibus pertinere; imprimis se fundans in jure communi, cùm sita sit in Diœcesi sua, ideò ad ipsius jurisdictionem spirituales spectare; quod verò attinet ad temporalia, exhibuit instrumentum publicum, in quo continebatur, Sabinensem Episcopum, Abbatem H. & duobus ejus successoribus, Ecclesiam cum suis pertinentijs locasse pro annua quatuor solidorum Papiensium pensione. Ex parte monasterij propositum fuit, huic instrumento fidem non esse habendam, propter superlinearem scripturam, & rasuram in loco suspecto, videlicet, ubi temporis annotatio erat; quod verò ad locationem attinet, & quæ ex parte Episcopi jus proprietatis inferebatur, responsum, tamen testes deposuerint, vidisse se, quòd Ecclesia S. Angeli 4. solidos Episcopo persolverit, tamen per id monasterio præjudicium non generari, cùm non appareat, solidos il-